

فرم تدوین و ارائه عناوین سفارش پروژه های تحقیقاتی شرکتهای زیر مجموعه (RFP)

عنوان پروژه:

برآورد تاثیر اصلاح نظام قیمت گذاری و تعرفه های آب، بر بهره وری آب در بخش های مختلف اقتصادی

دوازده ماه

مدت زمان انجام پروژه (ماه):

حداقل ۷۵۰ - حداکثر ۱۰۰۰

مبلغ تخمینی (میلیون ریال):

وزارت نیرو، شرکت مدیریت منابع آب ایران، شرکتهای آب منطقه ای و کارشناسان
و محققان اقتصاد آب

مصرف کنندگان نتایج این تحقیق:

۱- تعریف دقیق مسئله (همراه با معرفی مصادیق با نمونه های عینی موضوع در استان):

تعرفه در لغت به معنی شناساندن و فهرست قیمت تکلیفی کالاهاست و در ادبیات اداری و اقتصادی معمولاً به قیمت هایی که توسط دولت تعیین می شود اطلاق می گردد. با توجه به نقش تعیین کننده بخش دولتی در تامین و استحصال آب در چارچوب قوانین موجود و بر اساس تجربیات حاصل از مطالعات مختلف اصلاح تعرفه های آب می تواند در نحوه مصرف و بهره وری آب تاثیر چشمگیری داشته باشد. شاید یکی از دلایل عدم توفیق مورد انتظار از تلاش های گسترده ای که با اعمال تمهیدات فنی برای ارتقای بهره وری آب صورت می گیرد عدم توجه کافی به رابطه تنگاتنگ میان قیمت و تعرفه آب و بهره وری آن باشد.

پیچیدگی صنعت آب از یک سو و حساسیت های اجتماعی و سیاسی ناظر بر اصلاح کارآمد نظام قیمت گذاری و تعرفه و نحوه اعمال آن از سوی دیگر، موانعی هستند که مانع شفاف سازی نقش اقتصادی آب در تولید کالاها و خدمات مختلف می گردند. نقش هزینه تامین و ارزش واقعی آب به عنوان یک نهاد موثر در تولید کالاهای مختلف و تاثیر آن بر میزان بهره وری آب نیز نیازمند بررسی و تعمق بیشتری است که این پژوهش تلاش دارد ضمن مشخص نمودن این نقش به بررسی تاثیر تغییرات آن بر بهره وری آب در بخش های مختلف اقتصادی بپردازد.

۲- تبیین ضرورت و نیاز اساسی برای انجام این تحقیق:

تعرفه های آب به شدت از یارانه ها متأثر بوده و شفاف سازی این یارانه ها به دلیل ضمنی بودن آن و پیچیدگی محاسبه قیمت آبها دشواریهای زیادی همراه است لذا تغییر در نظام قیمت گذاری و تعرفه های آب با هدف افزایش یا کاهش نقش یارانه ها در آن، نیازمند بررسی های گسترده در زمینه های مختلف اقتصادی و اجتماعی آن می باشد. یکی از مهم ترین این زمینه ها ، بهره وری آب است که هرچند از جنبه های فنی بسیار مورد بحث و بررسی قرار گرفته ولی از منظر تاثیر قیمت اب بر آن نیازمند بررسی و پژوهش های گسترده تری می باشد.

۳- سؤالات اساسی تحقیق:

افزایش یا کاهش تعرفه های آب چه تاثیری در بهره وری آب دارد؟

۴- دست آوردهای کاربردی این تحقیق برای بخش آب استان(با انجام آن چه مسائلی از بخش آب استان حل خواهد شد):

بدون انگیزه اقتصادی ، اعمال تمهیدات فنی برای افزایش بهره وری آب، چندان کارساز نخواهد بود و این انگیزه با تبیین رابطه میان تغییرات قیمت آب و بهره وری آب در بخش های مختلف میسر می شود . مهم ترین دست آورد این پژوهش می تواند تبیین این رابطه در بخش های مهم اقتصادی استان و بهره گیری از آن در سیاست گذاری های بخش آب باشد.

۵- الزامات مورد نظر کارفرما جهت لحاظ نمودن در متدولوژی تحقیق:

۶- رؤوس کلی شرح خدمات:

- مقدمه (تشریح نقش قیمت آب به عنوان یک نهاد مهم در تولید کالاها و خدمات و تبیین رابطه آن با بهره وری آب)
- اسناد بالادستی و قوانین مرتبط با بهره وری آب
- مبانی نظری
- سوابق مطالعات و پژوهش های مرتبط و ارائه خلاصه ای از آنها
- تبیین شاخص های مختلف مرتبط با بهره وری آب
- تعرفه های آب اعمال شده در بخش های کشاورزی ، صنعت و سایر بخش های اقتصادی

- وضعیت بهره وری آب در بخش های مختلف اقتصادی
- نقش نهاده آب در تولید محصولات کشاورزی
- نقش نهاده آب در تولید محصولات صنعتی
- برآورد تاثیر اصلاح نظام قیمت گذاری و تعرفه های آب و تغییرات ناشی از افزایش یا کاهش تعرفه ها در بهره وری آب کشاورزی
- برآورد تاثیر اصلاح نظام قیمت گذاری و تعرفه های آب و تغییرات ناشی از افزایش یا کاهش تعرفه ها در بهره وری آب صنعتی
- جمع‌بندی، نتیجه گیری و ارائه پیشنهاد ات

۷- حداقل تخصص های مورد نیاز در تیم پژوهشی:

کارشناسان اقتصاد آب، کارشناسان بهره وری، کارشناسان منابع آب

۸- توضیحات در صورت نیاز:

در خصوص مکانیزم و نحوه تفکیک برآورد بهره وری آب از منابع سطحی و زیر زمینی به استحضار می رساند که در عناوین شرح خدمات پیش بینی شده در ردیف های یک الی شش ضرورتی برای تفکیک به لحاظ منابع مورد استفاده وجود ندارد ولی در دیگر ردیف ها با توجه به تفاوت نوع تعرفه ها این تفکیک الزامی است.

البته در آبهای زیر زمینی تعرفه های آب به گونه ای که در آب های سطحی مطرح است موضوعیت نداشته و براساس بند ب ماده ۳۳ قانون توزیع عادلانه آب ، دولت عوارضی را برای کنترل نحوه استفاده از منابع آب زیر زمین وضع می نماید که در بخش کشاورزی تعیین و وصول این عوارض از سال ۱۳۸۴ متوقف شده است، ولی در سایر بخشها وبه ویژه در بخش صنعت که با تصویب تعرفه های آب صنعتی در شورای اقتصاد در سال ۱۳۹۵ ، وصول این عوارض در تناسب با تعرفه های آب سطحی تعیین می شود رابطه میان تغییر در میزان این عوارض و بهره وری آب در دو بخش شرب و صنعت مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

نأید دبیر کمیته تحقیقات